

ĐỂ TRỞ THÀNH GIÁO VIÊN DỄ HAY KHÓ?

■ TS. PHẠM THỊ LY

NGHỀ GIÁO, DO BẢN CHẤT CỦA NGHỀ, DÙ Ở NƯỚC NÀO TRÊN THẾ GIỚI, CŨNG CÓ NHIỀU ÁP LỰC, VÀ ĐÒI HỎI NHIỀU PHẨM CHẤT, NĂNG LỰC, CŨNG NHƯ ĐIỀU KIỆN ĐẶC THÙ.

NHỮNG GÌ CẦN CÓ

Ở Mỹ, để hành nghề sư phạm ở bậc phổ thông, không chỉ cần có bằng cấp cử nhân trong chuyên môn là được, mà còn phải có chứng chỉ hành nghề do tiểu bang cấp (state-issued Teaching License hoặc Teacher Certification). Chứng chỉ hành nghề sư phạm do tiểu bang này cấp không nhất thiết là dùng được ở tiểu bang khác, vì mỗi tiểu bang có quy định khác nhau đối với giấy phép, hay chứng chỉ này. Với nhiều bang, giấy phép này có thời hạn, thường là 5 năm, sau đó phải xin gia hạn. Yêu cầu về chứng chỉ hành nghề này đặc biệt nghiêm ngặt đối với những nghề mà việc thực thi nghề nghiệp có thể gây ra những hậu quả trực tiếp nghiêm trọng cho người khác, ví dụ như nghề y, hay nghề giáo.

Để trở thành giáo viên, ứng viên không nhất thiết phải tốt nghiệp khoa sư phạm (đại học Mỹ thường là đại học đa ngành, ngành sư phạm thường được đào tạo trong các khoa giáo dục, chứ không có trường đại học sư phạm chỉ để đào tạo giáo viên). Thông thường, những người có bằng cử nhân trong một lĩnh vực chuyên môn nào đó cũng có thể học một số môn (course work) đặc thù của ngành sư phạm rồi thi lấy giấy phép để dạy học.

Muốn có giấy phép dạy học, ứng viên phải có bằng đại học, có chứng chỉ hoàn thành một số môn đặc thù (về tâm lý học sinh, phương pháp dạy học), phải vượt qua kỳ thi Đánh giá về Đạo đức Nhà giáo, và được kiểm tra về lý lịch tư pháp.

Mục đích của kỳ thi Đánh giá về Đạo đức Nhà giáo là để giúp ứng viên làm quen với Chuẩn mực Đạo đức của Nhà giáo, một tài liệu do nhà nước ban hành, bao gồm những nguyên tắc đạo đức mà một người làm nghề giáo phải tuân thủ và có thể dựa vào đó để quyết định nên xử sự như thế nào trong bối cảnh cụ thể của môi trường giáo dục.

Có những chương trình đào tạo giúp ứng viên chuẩn bị cho kỳ thi này. Người ta thường dùng những phương pháp có tính chất tương tác cao, để người học không phải chỉ nhớ, mà còn biết cách vận dụng những giá trị và nguyên tắc đạo đức đó để xử lý những tình huống cụ thể. Vì thế, chương trình bao gồm nhiều tình huống sư phạm có thực trong đời sống, những tình huống đòi hỏi người học phải

quyết định lựa chọn một giải pháp, và biện minh được vì sao lựa chọn như thế là phù hợp với đạo đức. Bài thi này cũng được thiết kế theo lối kiểm tra năng lực ứng xử của ứng viên trong những tình huống sư phạm cụ thể.

Kiểm tra về lý lịch tư pháp là nhằm loại bỏ những người đã có tiền án tiền sự liên quan đến sức khỏe tâm thần hoặc đạo đức, ví dụ đã từng bạo hành hay hiếp dâm trẻ em. Sở dĩ giấy phép chỉ có giá trị năm năm và phải gia hạn, một phần là vì nhằm đảm bảo trong quá trình hành nghề, người thầy giáo không có những vi phạm nghiêm trọng như trên.

VÀ NHỮNG THỨ KHÔNG CẦN

Ngoại hình, cao hay thấp, đẹp hay xấu, không phải là tiêu chuẩn để trở thành giáo viên.

Thậm chí, người khuyết tật cũng có thể trở thành giáo viên. Theo Bộ Giáo dục Hoa Kỳ, khoảng dưới 1% trong lực lượng giáo viên Mỹ là người khuyết tật, nhưng có người cho là thực tế còn lớn hơn nhiều, vì nhiều người không chịu công nhận là họ có khuyết tật khi điền các bảng khảo sát. Lianna Allison, trợ lý hiệu trưởng trường Andmering ở Littlehampton nói về cảm nghĩ của cô khi tuyển Ken, một người điếc, vào dạy môn Kịch nghệ trong trường: "Tôi là một người cởi mở, nhưng không dám chắc cho lắm. Tôi phải xem anh ấy giao tiếp với học sinh thế nào trước đã. Anh ấy đã đến dạy thử một buổi. Anh thật là xuất sắc, lúc nào anh ấy cũng nắm chắc việc tiếp xúc bằng mắt với học sinh, dùng nét mặt và ngôn ngữ cơ thể để diễn đạt mọi ý tưởng, và học sinh đã đáp ứng một cách thật thông minh".

Việc tuyển dụng những người khuyết tật có thể khá tốn tiền với các trường, vì họ cần không gian đặc thù (để di chuyển xe lăn chẳng hạn) hay thiết bị phụ trợ, nhưng những giáo viên này có vai trò rất quan trọng trong việc trở thành khuôn mẫu cho học sinh về ý chí sống một cách có ích.

Nguồn: <https://www.theguardian.com/education/2012/nov/12/disabled-not-encouraged-teacher-training-costs>

Lypham.net